

Kris Tavernier

Inleiding op Nahum

Nahum

Het Bijbelboek Nahum kun je moeilijk een aangenaam boek noemen om te lezen. Het telt maar drie hoofdstukken en de enigszins troostende verzen zijn letterlijk op één hand te tellen (Nah. 1:3, 7, 13, 15; 2:2).

Het Bijbelboek Nahum laat ons een aspect van God zien dat niet zo populair is. We hebben het graag over de liefde, genade, lankmoedigheid, vergevingsgezindheid e.d. van God. En dat is ook terecht. Het boek Nahum laat ons echter op een oordelende manier ook de rechtvaardigheid en heiligheid van God zien. We doen geen recht aan God als we het alleen maar over het eerste willen hebben en het tweede negeren.

Plaats en tijd

Over de profeet Nahum weten we maar weinig. We kennen zijn naam en weten dat hij een Elkosiet is. De betekenis van zijn naam is 'trooster'. Dat hij een Elkosiet is, betekent naar alle waarschijnlijkheid dat hij afkomstig is uit de woonplaats Elkos. Deze plaats Elkos is echter niet bekend. Sommigen denken dat het een plaats was in Galilea, anderen denken dat het nabij Ninevé lag, en weer anderen denken dat het in het zuidelijke rijk Juda lag. De laatste veronderstelling heeft wellicht de beste kaarten, aangezien zijn profetie toch ook duidelijk een boodschap voor Juda inhoudt (Nah. 1:15).

Anders dan vaak bij de profeten krijgen we geen verwijzing te horen naar een koning van Juda of Israël, in wiens tijd de profeet leefde. Toch krijgen we een aanduiding om de profetie van Nahum te kunnen dateren. In Nahum 3:8-10 hebben we een verwijzing naar de verwoesting van de stad No-Amon. Dit was Thebe (tegenwoordig bekend als Luxor), een belangrijke stad destijds in Opper-Egypte. Het werd door Assyrië veroverd in 663 v. Chr.

Aangezien Nahum over deze verwoesting spreekt als een historisch feit, is zijn profetie dus van na deze datum. Zijn profetie is sowieso van voor 612 v. Chr., aangezien Ninevé toen is verwoest en Nahum nog erover spreekt als een toekomstige gebeurtenis. De stad No-Amon werd echter hersteld in 654 v. Chr. Aangezien Nahum verwijst naar de stad No-Amon als verwoest (let op de verleden tijd die Nahum gebruikt) en niet als hersteld, is het aannemelijk dat zijn profetie dateert van tussen 663 en 654 v. Chr. Nahum profeteerde dan dus ongeveer 50 tot 40 jaar voor de ondergang van Ninevé.

Ninevé

Hoewel er een boodschap voor Juda is, gaat de inhoud van Nahums profetie vooral over de stad Ninevé en bij uitbreiding over het Assyrische rijk. Het is geen hoopvolle boodschap, integendeel. Nahum zegt het oordeel van God over de stad aan in niet mis te verstane bewoordingen: de stad zal volledig verwoest worden. Waarom bracht God dit totale oordeel over de stad?

Een eerste antwoord ligt in de laatste woorden van het boek Nahum: ‘... want over wie is uw boosheid niet voortdurend heengegaan?’ (Nah. 3:19). De Assyriërs waren namelijk een buitensporig wreed volk, en genade voor hun overwonnen vijanden kenden ze niet. Er zijn inscripties terug gevonden waarbij de koningen van Assyrië zelf hun wreedheden roemden. Zo wordt er melding gemaakt van onthoofdingen, waarbij er een piramide van hoofden werd gebouwd. Er is sprake van het openrijten van buiken en het afkappen van handen. Vijanden werden verbrand, gevangenen werden gemutileerd. In een beschrijving gaat het over een berg die rood kleurt door het vele bloed.

Koning Ashurbanipal (669 – 626 v. Chr.), in wiens tijd Nahum leefde, liet optekenen dat zijn notabelen de Egyptische lijken aan palen hing, hun de huid afstroopten en de stadsmuren ermee bedekten. Er is nog meer, maar dit is wel voldoende. Nahum noemt Ninevé dan ook een bloedstad (Nah. 3:1). Ook vrouwen en kinderen werden niet gespaard. Nahum spreekt over zuigelingen, die verpletterd werden (Nah. 3:10).

Ten tweede was er een uitgebreide afgodendienst in Assyrië, met alle praktijken die daarbij hoorden (zie Nah. 1:14). Nahum maakt melding van allerlei toverijen (Nah. 3:4). Een derde reden is de grootspraak en de zelfverheerlijking van de koningen van Assyrië. De genoemde koning Ashurbanipal liet optekenen: 'Ik ben Ashurbanipal, de grote, de machtige koning, koning van het universum, koning van Assyrië ... De grote goden vergrootten mijn naam, zij maakten mijn heerschappij machtig'.

Deze drie zaken vormden genoeg redenen voor God om het oordeel te brengen over Ninevé. Maar ook de houding van Assyrië tegenover Gods volk is een belangrijke reden. Het had het noordelijke rijk Israël veroverd, verwoest en in ballingschap gevoerd. Het had het volk van God behandeld zoals de heidense volken die het had veroverd. Ook al was dit een oordeel van God over Israël, Assyrië bleef zelf verantwoordelijk voor de wrede daden die het daarbij had begaan. Vervolgens heeft Assyrië meer dan veertig steden in Juda geplunderd.

Het oordeel van God was uitermate verwoestend voor Ninevé. Hoewel Ninevé een grote en machtige stad was, bleef er niets meer van over. De profeet Jona maakt melding van drie dagreizen die nodig waren om door de stad heen te trekken (Jona 3:3-4). De verdedigingsmuren van Ninevé waren meer dan dertig meter hoog. En toch bleef er niets meer van over. De stad is ook nooit meer herbouwd. Een coalitie van Meden en Babyloniërs verwoestte Ninevé, en wel totaal. De verwoesting was zo volkomen dat de restanten van Ninevé eeuwenlang niet meer werden terug gevonden. Pas rond 1845 is de locatie van Ninevé met zekerheid weer vastgesteld. Tot op de dag van vandaag zijn er nog maar delen van de stad opgegraven.

Een troostboek

Zoals gezegd betekent de naam Nahum 'troost'. De profetie van Nahum diende dan ook tot vertroosting voor het zuidelijke rijk Juda (het noordrijk Israël was inmiddels immers in ballingschap weggevoerd door Assyrië). In de tijd van Nahum was het Assyrische rijk, met Ninevé als hoofdstad, hét machtigste rijk en Juda lag tussenin de onderworpen gebieden, zelfs tot en met Egypte. Juda was zelf schatplichtig, maar niet verwoest en onderworpen zoals de andere volken onder Assyrië. Toch zat de angst er terecht goed in.

Ik ben van mening dat God het land Juda, en meer specifiek Jeruzalem, bewaard heeft voor de boosheid van Assyrië. Het lag namelijk niet in Gods plan om Juda prijs te geven aan Assyrië. Er was mogelijk nog hoop voor Juda, een mogelijkheid tot inkeer; en het ligt in Gods aard om alle mogelijkheden aan te grijpen om Zijn

eigen oordeel te laten varen, als er berouw en inkeer kan worden gevonden. Zo was het tijdens de heerschappij van Assyrië, en dus kon Assyrië niet handelen buiten Gods regeringswegen om. Zo is Juda overeind gebleven en is Assyrië ten onder is gegaan. We leren hier een belangrijk beginsel: 'God is lankmoedig' (Nah. 1:3a), d.i. geduldig.

In de tijd van Nahum was er nog ruimte voor Gods lankmoedigheid. God had geduld met Juda, want God geeft altijd een genadetijd waarin er tijd is voor bekering (vgl. 2 Petr. 3:9). Als troost en als oproep tot inkeer mocht Nahum de ondergang van Ninevé aan Juda verkondigen.

Het is nog belangwekkend om te vermelden dat Simeon de vertroosting van Israël verwachtte (Luk. 2:25), en dat hij deze vertroosting herkend heeft in het Kind Jezus, de Christus. Vervolgens woonde Jezus tijdens Zijn periode van openbare dienst in Kafarnaüm (Matt. 4:13), of beter gezegd Kfar Nahum (d.i. 'dorp van troost'). Hij leerde er geregeld op de sabbat en verrichtte er vele genezingen en bevrijdingen van boze geesten (Luk. 4:31-41; Matt. 8:5-17).

Jezus was de ware Troostbrenger, maar Zijn troost had een ander karakter dan de troost in de tijd van Nahum. In de profetie van Nahum bestond de vertroosting daarin dat God de vijand Assyrië zou oordelen. In de tijd van Jezus zou dit ermee kunnen overeenkomen dat Hij een einde zou maken aan de overheersing door de Romeinen. Maar Hij bracht een geheel andere troost. Hij bracht niet het oordeel over de vijand, maar toonde de kenmerken van Zijn vrederijk.

Indeling

Voor de indeling van het boek Nahum kunnen de hoofdstukken zoals in de Bijbel gevolgd worden. Het eerste hoofdstuk geeft de aankondiging van het oordeel over Ninevé. Dit wordt afgewisseld met troostende woorden voor het onderdrukte Juda. Dit gaat door tot en met Nahum 2:2. Ook krijgen we tussendoor een beschrijving van Gods macht in Zijn bestuur van deze wereld en Zijn oordeel over de slechte volken.

Het tweede hoofdstuk schildert een levendige beschrijving van de val en de verwoesting van de stad Ninevé. Het Assyrische rijk was het eerste rijk met een dergelijke expansiedrang en veroveringszucht in de wereld van de Bijbel. Gods handelen met Ninevé lijkt dan tot een voorbeeld, een prototype, te zijn voor alle volken die zich als vijand van Gods volk opstellen.

Het derde hoofdstuk beschrijft het einde van Ninevé en geeft de redenen voor de verwoesting die het heeft ondergaan.

Noot: Elliot E. Johnson geeft in zijn commentaar op Nahum in The Bible Knowledge Commentary maar liefst twaalf vergelijkingen tussen de profetie van Nahum over de verwoesting van Ninevé en historische bronnen die deze ook bevestigen.

Een praktische toepassing

Gods gerechtigheid en heiligheid gaat ook over ónze daden. Als gelovigen zullen wij weliswaar nooit voor de grote witte troon komen (Openb. 20:11-15), waar de niet-gelovigen veroordeeld worden. Zij worden veroordeeld omdat hun namen niet opgetekend staan in het boek van het leven, en op basis van hun werken die opgetekend staan in de boeken.

Onze namen staan wel in het boek van het leven, en daarom komen wij niet voor de grote witte troon te staan. Wij zijn daar vrij van, en daar mogen we ontzettend dankbaar voor zijn, door het offer van Jezus Christus. Maar wij zullen wel voor de rechterstoel van Christus komen te staan (Rom. 14:10, 12; 2 Kor. 5:10). Daar wacht ons geen veroordeling als persoon, maar wel een beoordeling van onze daden. Er zal beloning zijn voor wat Jezus' goedkeuring kan wegdragen, maar ook veroordeling van wat niet naar Gods gedachten is geweest. Een boek als Nahum mag ons ook daaraan doen denken, namelijk dat wij ons eigen doen en laten gaan beoordelen. Laten wij leven overeenkomstig Gods wil, niet uit angst voor oordeel, maar uit dankbaarheid, tot getuigenis en tot Gods eer als antwoord op wat Jezus voor ons heeft gedaan.

Tot slot

Het boek Nahum laat ons zien hoe zwaar het oordeel en de straf van God kan zijn. Jezus heeft aan het kruis onze straf gedragen. Hij heeft het oordeel, dat voor ons was bestemd, ondergaan: 'Maar Hij is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden verbrijzeld. De straf die ons de vrede aanbrengt, was op Hem, en door Zijn striemen is er voor ons genezing gekomen' (Jes. 53:5).

Zoals wij zingen in een lied:

'...die voor mij het oordeel draagt,
Hij die tot zonde wordt gemaakt.
Zoveel pijn, ongerechtigheid,
is op Hem die voor mij strijdt.
Zo alleen, verwond, roept Hij:
Mijn God, waarom verlaat U mij?'
(uit Opw. 706).

Hoezeer is Hij toch onze dankbaarheid en aanbidding waard!

